

SIGNE JOHANNESSEN:

8 - Vi är en parantes på jorden

När jag väl klättrat upp för trapporna till ett av ART LAB Gnestas projektrum stöter jag på ett spindelliknande skelett i aluminium som har krupit ur sin hud i plast och väntar på en stillastående inomhustillvaro som utställningsobjekt. Spindeln har en huvudroll i videofilmen, *Vita Digitalis*. En dystopisk framtidsvision, där denna vacklande varelse dyker upp ur gytjtjani en sjö; en själlös rest av konstgjort liv i ett övergivet universum.

Konstnären är Signe Johannessen, en av projektledarna för Gnestas nya konstcenter, som står inför en utställning i Tekniska Museet i Stockholm. I samband med sitt engagemang i konstcentret har Signe kommit målaren Karl Schulz Köln nära som människa och kollega, trots att det konstnärliga språnget mellan de två är långt. Ålderskillnaden på 60 år vittnar om att de konstnärliga uttrycksmedlen har genomgått en lika så revolutionerande förvandling som den övriga världens uppfinningar och verktyg. Kanske anar man också att den konstnärliga fantasin ligger snäppet före? Gemensamt för båda konstnärer är engagemanget i konstens förhållande till livskrafterna, sätt från olika perspektiv.

BF: Hur ser du på konstens förhållande till den situation som hotar jordens liv och resurser?

Jag gick i Waldorfskolan till jag var klar med tolvan och mina förälder var intresserade av antroposofi. Mitt arbete är inspirerad av min uppväxt som kretsade kring en metafysisk ide om att upphöja och värna om det naturliga, men är samtidigt en reaktion mot den. I dag överför vi allt fler mänskliga funktioner till tekniken, det är en robot som klappar de äldres axlar, en robot som utför en hjärtklaffoperation. Man odlar kött i laboratoriet och försöker också odla det förste hjärtat. En stor del av vår dagliga kommunikation pågår över internet. Genom vetenskapen gör vi oss själva mer och mer överflödiga, vi skapar en parallell verklighet, en alternativ historia, i detta ligger en konstnärlig utmaning som är intressant. Jag är inte bakåtsträvande, men omfamnar heller inte blint det digitala korståget. Som konstnär tar jag snarare rollen som vittne till det som händer i världen i dag och här ser jag ett stort ansvar. Jag använder mig av starka kontraster för att belysa något. Man kan tänka på en figur som Frankensteins monster, en fasansfull människogestalt väckt till liv genom blixstens elektricitet. Dennas verksamhet är dels en verklighet i dag. Vi lever i en tid av mutation, där allt detta pågår och synergieffekten är mycket stark. Satt i ett framtidsperspektiv är vi fortfarande naiva.

B.F: Kan du berätta om din konstnärliga metod?

Mitt pågående projekt, *8 - Vi är en parantes på jorden*, började vid en strand på Fårö en sen höst med oregertligt väder. I sanden upptäckte jag små skelettbitar, fossiler och en bit plast, allt inspolat från havet. Tillsammans poppade de ut ur det gråa bruset, där och då hände något som fastnade i mig och fick mig att börja arbeta. Efterlämningar av liv som laddade varandra och talade till mig. Den förhistoriska fossilen bredvid den moderna plasten, som också den påminde om urtid genom sina molokyer av fossilt bränsle. Fiktionen är viktig i bygget av min egen skapelseberättelse. I *Vita Digitalis (Det digitala livet)* skruvas det teatrala upp när ett avgörande ögonblick i evolutionen skildras på ett nytt sätt.

Min metod är också projektbaserad, då jag vill sätta mig in i alla detaljerna jag utgår ifrån. I research fasen samlar jag fysiska former och material, vackra, men samtidigt med en touch av obehag. Den intuitiva processen innefattar också en noggrann analys: I teckningar inspirerade av tidigare naturvetenskapliga studier är varje objekt undersökt i detalj ur olika perspektiv och i genomskärning. Framställningen är mycket komplicerad; jag skulpterar dem först i lera, gjuter dem därefter i gips, sedan caddas de om till datafiler i Sverige och printas ut i Finland och Tyskland i SLS-plast. Titeln 8 refererar till oändlighetssymbolen, den liggande åttan, och det konkreta faktum

att det blev 8 utställningsobjekt.

Genom att ge liv åt det döda ställer jag tanken på en framtida eller parallell evolution på sin spets. Jag ser framför mig en värld av hybrida skapelser, där tekniska komponenter kombineras med organiska former i objekt som skulle kunna vara framtida efterlämningar. Det är viktigt för mig att skapa en känsla av igenkännande i formen, som är en visuell metod för att sänka garden hos betraktaren och ställa frågan genom kroppslig förnimmelse. Det är också fallet, folk känner igen det och tycker att det redan finns. - Jag har inga ideer innan, - som person är jag inte teoretisk. Jag arbetar mycket fysiskt och vill tilltala det emotionella inom betraktaren. Under arbetets gång visar det sig om det har blivit en djuptgående process och en metamorfos i ett konstnärskap.

Signe lyfter varsamt fram några av de sköra konstobjekten ur sina lådor. Man kan inte annat än häpna över dessa snillrika skapelser; en mutation mellan det som liknar mänskliga organ - eller också blötdjur och amöbor, parat med elektronisk utrustning, minneskort och sladdar. I en monter vilar en rad ryggkotor i olika storlekar, annars identiska, en mekanisk upprepning, utan den formförvandling, metamorfos, som finns i det organiska. Det vi ser är en värld av perfektion och steril vithet. En frusen skönhet, som väcker fasa, men kanske också en smula empati? De bisarra hybriderna kan upplevas som "söta" i sitt hjälplösa, stumma försök att gestalta ett stycke liv.

B.F. 'Hur känns det att arbeta med syntetiska material och att överlämna den skapande processen till teknologin?

Jag böljade med keramik och det var inte alldeles okomplicerat för mig att gå över till ett arbete med giftiga plaster. För mig är konsten del av ett samhälleligt samtal, en kommunikation som skall väcka frågor. Jag insåg att det var omöjligt att kommunicera mitt budskap i lera eller ett annat "naturligt" material. Plasten gör frågan tydligare, konceptet kräver att jag *inte* gör det för hand. Jag har nog ett komplicerat kärleksförhållande till materialet; jag älskar plasten, även om vi förstör jordklotet genom att utvinna det. Vartefter de fossila bränslena tar slut tror jag också att synen på plast kommer att förändras och materialvalet är högst avsiktligt.

B.F. Med ditt konstprojekt speglar du en värld som kan bli till verklighet. Ateljen är ju också ett laboratorium, där ideer förkroppsligas. Det hävdas i dag att konsten producerar det den kritiserar: Att konstscenen i sig blir till ett parallellt universum, där skuggbilder frodas och dränerar oss för liv? - Det komplicerade förhållande mellan mål och medel är kanske också en aktuell fråga inom det konstnärliga?

Jag har sedan lång tid tillbaka tagit ställning i miljöfrågan. Själv har jag en stark kontakt med djur och natur, som barn kände jag alltid en djup trygghet ute i skogen, även på natten. - Jag är också vegetarian och lever så långt det går ekologisk. Här i konstcentret har vi t.ex. nyligen installerat en avancerad biotoalett. Att leva miljömedvetet är naturligt för mig, men i konstnärskapet känns det feigt, då undviker man att ställa sig in i en diskussion omkring det som är svårhanterligt och problematiskt. Mitt materialval innehåller möjligen en själv motsägelse, men genom att lyfta fram och belysa plasten vill jag diskutera civilisationens nuläge på ett nyanserat sätt. Vad jag står för privat lämnar jag åt sidan och i behandlingen av just detta temat går det inte att göra det på något annat sätt. Det primära är att visa vad vi faktiskt gör och att arbeta utifrån den situation där vi befinner oss med våra tekniska insikter. Det kan ses som en teknisk skapelseberättelse och mitt arbete är som sagt en reaktion i samband med detta, men avsikten är inte att lyfta fram en fiendebild eller en varningsklocka. Jag vill ganska enkelt säga att detta har skapats, att detta redan finns här och är en del av vår vetenskapliga resa. Min intention är inte att presentera en alternativ lösning eller en trygg väg ur det hela, jag försöker visa att de steg och val som mänskligheten gör bör tas på allvar.

B.F.: En stor del av konsten i dag vill locka fram trollet ur berget, den utmanar oss att betrakta det fasansfulla, vad som sedan händer är en öppen fråga. - Många konstnärer åtar sig något som

liknar hierofantens roll; som betraktare leds man genom skräckupplevelser och ångest, där avsikten är att något oväntat - kanske ljusfolld - skall uppenbaras. Kan du säga något om synen på din egen roll som konstnär?

Jag tar inget pedagogiskt ansvar med min konst och använder heller inte "knappar" eller olika knep för att det skall hända något särskilt inom betraktaren, ett element som ingår i en rad konstuttryck i dag. I det konstnärliga uttrycket skall det finnas något oavslutat, en tvetydighet som kan öppna för ett vidare förlopp, en dynamisk process mellan konstverk och betraktare. Jag tycker emellertid att ironi och sarkasm inom konsten, den humor som skrattar åt publiken, är problematisk. Utan att moralisera vill jag att mina konstobjekt skall tala om förhållandet mellan teknik och liv i dag. Här vill jag inte använda pekpinnen eller ställa frågan om vi bör göra det? Var och en måste komma fram till sitt val, därför att konsten i sig förvaltar en viktig frihetsprincip. Jag tror på betraktarens intelligens och är optimist med ett stort förtroende för människan.

B.F Det finns en tradition inom kulturen som gärna vill se konsten som andlig "näring och spis" ~ Det handlar inte om att vända sig bort från mörker och spöken, utan om en kost som genom förvandlingen av detta talar till hjärtat. Det är heller ingen slutna värld, inhöljd i sin egen upphöjdhed. Snarare någotfragmentariskt; en konst i dialog och förvandling, en ström av energi som ständigt förflyttar sig vidare. Ar detta något du själv har reflekterat över?

Jag ställer inte in mig i en särskilt andlig strömning, som i en gudomlig trätt, utan ser mitt arbetssätt som ett av flera möjliga sätt att bearbeta frågor. Jag talar inte om utopier eller andlig upplysning. Jag förhåller mig till det som är handgripligt nära, det jag upplever som andligt kan visa sig vid synen av en ljusmask eller i den sinnliga beröringen med mulen hos en häst.

Jag tror ändå att mitt arbete har en immatriell dimension, därför att det att skapa i sig handlar om en dynamik mellan ljus och mörker. Mitt tema kan tolkas apokalyptiskt, då det kretsar kring frågor om vår existens sårbarhet, livets ursprung och slut. För att handskas med detta temat är det varken farligt eller fel att göra en pakt med mörkret en period, vilket ju de största andarna har gjort. Mörkret är en förutsättning för vårt liv och skapande och på jorden. Utan att vilja provocera kan jag kanske säga att jag lät mina följeslagare, "trollen", mina små spöken och eventuella demoner göra konstverken med mig. Vi har hatt ett gott samarbete och resultatet blev både både givande och överraskande.

B.F: Genom ett sekel har vi varit vittne till konstens flykt från sig själv i en ständig kamp mot sina egna konventioner och traditioner. Detta resulterade i en explosiv antikonströrelse och ett utvidgat, flytande konstbegrepp, där alla möjligheter kan tyckas exploaterade. Som ung konstnär i dag kan du uppleva ett utmattningssyndrom inom bildkonsten? Ar det dags för nY(Isjälvuppgörelser?)

Jag känner igen det du talar om och upplever att det finns en ångest inom konstvärlden, en rädsla för det egna individuella uttrycket. Teoretiseringen av konstens innehåll har på många sätt utvecklats till att bli konsten i sig. Avståndstagande och distans har fått hög status, medan närhet ofta betraktas som naivt och näst intill löjligt. Jag längtar efter visuella, taktila och emotionella uttryck. Något personligt som är, innan man dissekerar och teoretiserar. Det väsentliga för konsten idag är för mig att den bidrar till det samtal som lever i samhället i stort. Konsten har en unik position som väcker tankar, känslor och frågeställningar, friställd från gällande normer, moral och sanningar. Konstens väsen är fritt, och kan på så sätt vara både eskapistiskt och djupt politiskt, verksamt på en personlig såväl som på en samhälls nivå samtidigt. -

I oktober öppnas en ny konsthall, "Art and Science" (Konst och vetenskap) på Tekniska Museet i Stockholm. Här kommer jag att ställa ut delar av ett pågående project, spOIL, där jag fortsätter mitt arbete över temat plast, hav och tid i samarbete med BERAS, (Baltic Ecological Recycling Agriculture and Society). Jag utforskar vad sopor berättar om vår civilisation och hur naturen anpassar sig till material som inte bryts ned i en konstnärlig vision om nya okända mutationer.

Projektet styrks av ett samarbete med Tekniska Museet och en sådan kontext och det känns som en ära att få vara den första separatutställaren där.